

Geometria espiritual

Ricard Mas Peinado

Enric Planasdurà (Barcelona, 1921-1984) és un dels pocs artistes catalans contemporanis que han tractat a fons la geometria. La galeria Oriol li ha dedicat una antològica que abasta el període 1949-1974, a través del qual podem endevinar les seves evolucions d'un surrealisme amb troballes cubistes fins a la geometria de síntesi, tot passant per una etapa informalista, durant la dècada dels 60.

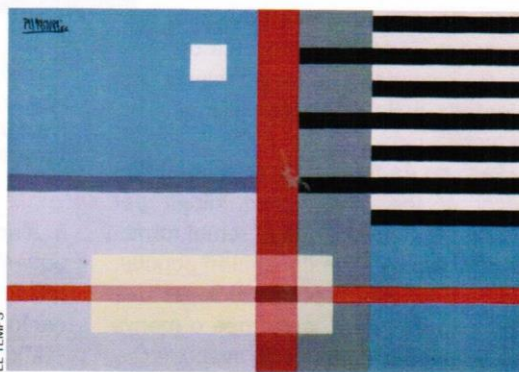
Planasdurà és un cas aïllat, remarcable, en un panorama català que no va apostar mai per la via geomètrica. Tenim els antecedents de Gaudí i Torres-Garcia, a València Sempere i a la península Palazuelo i Oteiza. I la persistència del neoplasticisme holandès i de l'art concret suís a Europa. Els nostres artistes també van presenciar, amb motiu de la darrera Biennial Hispanoamericana de Bellas Artes -1955, la coberta del catàleg fou il·lustrada precisament per Planasdurà-, els darrers avenços nord-americans en expressionisme abstracte i minimalisme. Però tan sols Planasdurà insistí en la via geomètrica.

La geometria neix a Grècia, com a aplicació matemàtica útil per a mesurar i delimitar terrenys. Fills d'aquests plantejaments filosòfics, no podem entendre l'espai sense la geometria. És per això que Picasso, en les seves investigacions que conduiran a la gènesi de *Les senyorettes d'Avinyó*, recorre tant a l'art primitiu -de l'Àfrica negra, però també ibèric i romànic pirinenc- com a la geometria. I que Malèvitx, ja l'any 1918, arriba al camí sense sortida del *Quadrat blanc damunt blanc*.

El camí de Malèvitx serà un Guadiana constant en les evolucions de l'art contemporani, sota la denominació de

constructivisme, és a dir, el divorci entre realitat i representació en favor d'una tercera via plàstica segons la qual la geometria constitueix la nova base per a edificar un llenguatge pur, un estadi suprem de l'expressió lliure d'hipoteques.

Planasdurà, després d'una estada a Cadaqués el 1948, evoluciona del surrealisme vers la geometria. I arriba a fites plàstiques tan pures que la seva simple signatura hi fa nosa... No us heu fixat que, en una pregaria cristiana, el mot *amén* de vegades és massa obvi? Doncs passa això mateix amb les signatures estampades damunt composicions tan pures que semblen escopides de la tela.

Sense títol (1966), d'Enric Planasdurà. Oi que hi fa nosa, la signatura?

El catàleg que la galeria Oriol ha editat amb motiu de l'exposició Planasdurà conté un magnífic pròleg de Juan Manuel Bonet, retalls diversos de premsa i documentació inèdita que ens mostra com entre els pintors i crítics de postguerra hi havia nombroses discrepàncies, no sempre per motius estètics. Per no parlar de la incomprensió de l'obra dels artistes d'avantguarda entre el públic general. Relata la crítica radiofònica Lúdia Font, el 1957, amb motiu d'una exposició de Planasdurà, que l'artista vengué un quadre. L'endemà, el client li retornà l'obra tot adduint "que la dona diu que de pals i ganxos, ja en sap fer el nen". No us penseu que hàgim evolucionat gaire, en aquest sentit...

www.ricardmas.com